

## **СЕКЦІЯ XXII. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ**

### **ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ПАЦІЄНТІВ З ТРАВМАТИЧНИМИ НЕВРОПАТІЯМИ ВЕРХНЬОЇ КІНЦІВКИ**

**Бойко Марина Олексіївна**

*ORCID ID: 0000-0003-0539-2966*

доктор філософії зі спеціальності 091 Біологія, асистент кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації  
*Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського, Україна*

**Вацик Віталія Миколаївна**

здобувач вищої освіти факультету фізичного виховання і спорту  
*Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського, Україна*

Фізична терапія осіб з травматичними невропатіями верхньої кінцівки є непростим завданням, яке постає перед фізичними терапевтами. Існуючі погляди і підходи створюють складнощі вибору єдиної лікувальної та відновної (реабілітаційної) тактики, а також етапності реабілітації та термінів відновлення [1]. Тому питання відновлення функції верхньої кінцівки, працездатності та якості життя осіб з невропатіями верхньої кінцівки, у тому числі і з травматичними невропатіями, є актуальною і важливою проблемою охорони здоров'я.

Теоретичні аспекти застосування реабілітаційних заходів при невропатіях верхніх кінцівок мають ґрунтуватися на основних положеннях про механізми лікувальної дії терапевтичних та фізичних вправ, патогенетичних особливостей та клінічних проявах при пошкодженнях периферійних нервів верхньої кінцівки [1, 2].

Проаналізувавши наукові публікації як вітчизняних так і закордонних вчених під час фізичної терапії пацієнтів з травматичними невропатіями верхніх кінцівок широко розповсюдженими методами та засобами фізичної терапії є: лікувальний масаж, кінезотерапія, апаратна фізіотерапія, ортезування, мануальна терапія, дистнційна реабілітація, рефлексотерапія та ін. заходи [3].

Лікувальний масаж при невропатіях верхньої кінцівки позитивно впливає на покращення місцевого і загального кровообігу та лімфообігу, підвищення трофіки шкіри, попередження розвитку м'язових атрофій, підвищення тонуусу і скоротливої функції м'язів, активацію та функціональну перебудову нервової системи, покращення провідності пошкодженого нерва, а також значною мірою впливає на прискорення функціонального відновлення при рухових розладах [2].

Відомо, що терапевтичні та фізичні вправи відіграють основну роль при відновленні рухових навичок ураженої верхньої кінцівки [4]. Значну роль при

фізичній терапії пацієнтів з травматичними невропатіями верхніх кінцівок відводиться загальнорозвиваючим, загальнооздоровчим вправам, рекреаційним заняттям на свіжому повітрі; плаванню тощо [2, 4].

Одним з ефективних методів фізичної терапії, який застосовується при травматичних невропатіях верхньої кінцівки терапії є метод ортезування, що полягає у тривалому носінні фіксувального ортеза на ушкодженій ділянці верхньої кінцівки [5, 6]. Варто зазначити, що такий метод має недоліки, які пов'язані з незручністю носіння пацієнтами ортеза, що в свою чергу призводить до обмеження повсякденної активності.

Останнім часом у складі нових технологій фізичної терапії осіб з різними патологіями застосовуються сучасні тренажери, технічні пристрої, або ж мікропроцесорні і комп'ютеризовані системи, за допомогою яких можна отримати зворотній зв'язок у режимі реального часу [7].

Активно-пасивна механотерапія з використанням роботизованих тренажерів досить активно застосовується при фізичній терапії осіб з травматичними невропатіями. Механотерапія застосовується: по-перше, з метою полегшення виконання будь-якого руху – роботизована механотерапія, по-друге, з метою тренування зі зростаючою інтенсивністю, яка спрямована на зміцнення опорно-рухової, серцево-судинної та дихальної систем – активна механотерапія [8]. На сьогодні існує велика різноманітність механотерапевтичних пристроїв. Згідно класифікації за переважною спрямованістю впливу тренажери розподіляють на: амплітудно-силові (тренажери, які сприяють збільшенню амплітуди рухів у суглобах руки та забезпечують тренування сили м'язів кисті та передпліччя), координаторно-рецепторні (тренажери, які спрямовані на тренування координації рухів та покращення чутливості), комбіновані (тренажери, які здатні одночасно впливати на відновлення кількох порушених функцій кисті).

Заняття на тренажерах здійснюються за принципом виконання циклічних стереотипних локомоторних актів верхніх або нижніх кінцівок [7]. Такий принцип сприяє моделюванню сформованої у процесі еволюції просторово-часової організації нейром'язової активності – патерну рухів. Ця особливість методу механотерапії є основою для формування і закріплення фізіологічного патерну відносно наявного патологічного. Разом з тим, регулярні заняття на тренажері сприяють зміцненню м'язів при парезах та паралічах, покращують їх кровооб та процеси обміну, відновлюють порушені рухові функції, а також сприяють покращенню психоемоційного стану пацієнтів [9].

**Висновки.** Отже, незважаючи на велику різноманітність засобів фізичної терапії, наразі дуже мало приділяється увага системному використанню вказаних засобів як при хірургічному, так і консервативному лікуванні травматичних невропатій верхньої кінцівки.

### Список використаних джерел:

1. Бойко М. О., Мацейко І. І., Руденко К.С. (2022). Сучасні аспекти фізичної терапії осіб з невпропатіями верхньої кінцівки. Матеріали III Міжнародної наукової конференції «Наукові тренди постіндустріального суспільства», м. Дніпро, 21 жовтня, 2022р., с. 208-210. <https://doi.org/10.36074/mcnd-21.10.2022>.
2. Бісмак О. В. (2020). Система відновлення якості життя осіб з невропатіями верхньої кінцівки засобами фізичної терапії та ерготерапії (дис. докт. наук). м. Київ, 498 с.
3. Бойко М. О., Мацейко І. І., Руденко К.С. (2022). Організаційно-методичні основи фізичної реабілітації осіб з невпропатіями верхньої кінцівки. II International Scientific and Theoretical Conference «Modernization of science and its influence on global processes»,

- October 21, 2022; Bern, Switzerland, p. 143-144. <https://doi.org/10.36074/scientia-21.10.2022>.
4. Грейда Н., Андрійчук О. (2019). Застосування сучасних методик фізичної терапії. Матеріали 4-ї Міжнародної наук.-практ. конф Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу.; 2019 Трав 23-24; Луцьк. с. 190-192.
  5. Бісмак О. В. (2019). Використання ортезів у реабілітації осіб з наслідками травматичних та компресійно-ішемічних невропатій верхньої кінцівки. Матеріали 3-ї міжнародної наук.-практ конф. С учасні питання фізичної реабілітації, рекреації та фізичного виховання різних груп населення. Груд. 19-20, 2019; Харків. с. 40-43.
  6. Хмелевская И. О., Солнцева И. Л., Чернышова И. Н., Луковенко А. А., Литвиненко О. Н. (2013). Использование ортезов из силиконового материала в реабилитации детей с ортопедическими проявлениями неврологических заболеваний. Ортопедия, травматология и протезирование. 3. С. 33-38.
  7. Бісмак ОВ, Сафонцев ДМ. Механотерапія як засіб фізичної терапії в осіб з травматичними ушкодження периферійних нервів верхньої кінцівки. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2020;1(121):20-5.
  8. Попадюха Ю., Альошина А., Альошин А. (2016). Особливості роботизованого реабілітаційного комплексу Amadeo для розвитку дрібної моторики. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 24. С. 104-108.
  9. Попадюха Ю. А., Лазарева Е. Б. (2017). Применение роботизированного комплекса Amadeo для восстановления и развития мелкой моторики кисти больных ортопедо-травматологического профиля. Современные здоровьесберегающие технологии. 1. С. 149-161.